

816. Febr. 2. született Gy. Mária Erzsébet, ki ugyanazon évben Apr. 19. meghalt és a Récsei linea melletti temetőben eltemettetett.

824. Jul. 7. született Gy. Alózzia, ki 835. Jan. 25. meghalt.

Gyurikovics György hirtelen bekövetkezett haláláról családja a következő szövegeű gyászjelentést adta ki:

»Ivánoczi Gyurikovics Sándor táblai ügyvéd, Károly urad. tisztt, Ferencz köz és váltó ügyvéd, Krisztina Guory Istvánné és Teréz hajadon keseredett szívvel jelentik atyjuknak t. cz. ivánóczi Gyurikovics György, pozsonyi váltó törvényszéki ülnöknek, több n. megyék táblabirójának, m. tudós társ. tagnak f. é. és hó 25-ik napján életének 68-ik évében szélhűdés következtében történt hirtelen gyászos elhunytát. A boldogultnak hideg tetemei f. hó 27-ikén délutáni öt órakor fognak a helybeli evangylikus sirkertben örök nyugalomba tétetni, mellyre barátai és ismerősei tisztelettel meghivattak.

Pozsony, junius 25én 1848

X—x

Közli: REXA DEZSÓ.

BENKŐ JÓZSEF LEVELE GR. TELEKI SÁMUELHEZ.

Nagy Méltóságú R. Sz. B. Gróf Cancellarius Ur
Kiváltképpen való Kegyelmes Patronus Uram!

Minekutánna megverettettem, megpróbáltattam, roszszakaróim miatt roszszá lettem, elkedvetlenedtem és hypocondriával küszködtem volna; már ismét alkalmason vissza állottam tsekély elmém járásaira 's igyekezetemre. Kedvetlen és igen nyomorúlt állapotomban is gyűjtögettem ugyan és Irásaimat szaporítottam; dolgoztam is a' nyomtatásban kijött *Erdélyi Dietákat; Imago Nationis Siculicae-t, Közép-Ajtai Dohányt*: de miolta jobban lettem, és a Köpetzi Papságot is (melyben 3dik esztendőttől fogva vagyok) felvállaltam, attól fogva többre mentem és menni szándékozom. Az Erdélyi Tudós Társaságnak már bé-adtam tíz darab gyűjtemény munkát az Haza Históriájára, magam nem kevés számú Adnotatioimmal. Ezeken kívül *Mikó és Bojtinus* Históriájokat Sajtó alá elkészítettem sok szükséges Jegyzetekkel, és ez utolsó talám már nyomtattatik is. A' mást pedig edgy Gróf ur nyomtattatja ki.

De mind ezeknél többet kívántam tenni azzal, hogy a *Reformatiónak* a' Magyar Eklésiákba való bé-jövetelének legelső kezdete igen tsonka volt, az Erdődön 1545-ben tartatott *Synodus Confessiójának* (a' mint gondoltatott) elveszése miatt; a mint látjuk *Hauer, Pápai 's Lampe Ecclesiastica Históriájokból*: én pedig nem csak ezt a' Confessiót találván meg, még Enyedi Deák koromban, *Dési István* nevű, Bethlen Gábor Fejedelem idejebeli szászvárosi Papnak egy darab Gyűjteményiben;

hanem az ugyan Erdődön Báthori György patrociniuma alatt, 1555-ben celebráltatott *Synodusnak* 20 Articulusokból álló *Confessióját is*; ezeknek alkalmatosságával és bétételével dolgoztam a *Reformationnak* kezdetéről, mintegy 13 árkosból álló Munkát; melyet a nyomtatás végett, Akadémiákra ment igen érdemes *Szotyori József* nevű Deáktól utasítottam Göttingába Professor és Consiliarius *Heyne* nagy Correspondens Uramhoz. De hogy valamiképpen mégis az útban el ne vesshessen, ebből edgy exemplárt a' Mlgs *Fő-Consistoriale*, mást a' *Püspöki Archivumba*, 3dikát a' Brassai Gymnasium Bibliothékájába tétettem bé. Most a' *Székelyek Törvényeit*, és melleleg a' *Rosnyai Dávid Munkáját* (még pedig ezt az Originálból) készíttetem, melyben a' Török Porta és Erdélyi Fejedelmek között való Correspondentiát foglalta.

De ezeket 40nél több Török Levelekkel, igen nevezeteskkel szaporítom.

Miért bátorokodám ezeknek jelentésekkel Excellentiátat terhelni? Nem tsak azért, hogy Excdnak az effélékben való példás gyönyörködését jól tudom, 's tudják mások is; hanem kiváltképpen hogy számot adjak ilyen velem és gyermekeimmel meghálálhatatlan sok jót tett nagy Patronus Uramnak edgynéhány esztendeimről, melyekben semmi jelentést nem tettem; unalmas lévén én magam magamnak is. Már ha valamiben, akármí tőlem kitelhetőben szerentsém leendő Excellentiád parantsolatját venni, nagy örömem lészen azt teljesíteni.

Irt volt nékem igen szépen Tit. Mihelyes uram, Excd érdemes és tanult Cancellistája, talán ugyan Excd rendelésiből a' Scythiai Betükről és Írásokról; hogy ha mik ezekhez nálam találatnának, én is adnám Excd Collectiójához. Válaszoltam volt Ő Kglmének Confusiom között is valami soványon, edgy Akademizáns kezére biztam; de vagy meg nem adta; vagy ha vette Mihelyes uram, igen kitsinnek tartotta feleletemet, és mind mostanig semmi válaszát nem vettem. Valami fülhegygyel ugy is hallottam, hogy ő kglme mostan Excd mellett nem vólna. De ha ottan vagyon és Excd nékem a felől parantsolni fog: tészem kötelességem.

Azt írtam volt Ő Kglmének, és mostan is jelentem, hogy erről a materiáról Doctor *Gyarmati Sám.* Uram irt bővön és ha igazán hozták hozzá, már a Grammaticája nyomattatik is.

Nem állhatom, hogy Excdnak, mint Hazánkban Vallásunk Fő Oszlopának edgy dolgot ne jelentsek: t: i: Ebben a kitsin Miklósvár székben igen tsudálatosan foly a dolog már sok időtől fogva, a' mi Vallásunkon való Tisztviselésre 's Adsessorságra nézve. Ez előtt mind Király Biróságot, mind Nótariusságot Római valláson valók viselésnek. Mostan is a V. Király Biró *Thuri Sándor* ur Catholicus, igen érdemes és nagyobbra is méltó, sokat tenni tudó Férfjú; a' Notariusságra pedig legtöbb votummal választottak a Rftusok közül *Bölöni Rác Mihály* Uram, az Unitariusok közzül Nagyajtai *Péterfi Sámuel* Uram ki edgy időtskétől fogva inter... substituáltatott vala a' Vacantiába esett Notariusságnak viselésére. Nem tagadom, hogy szépen tanult ifju ember; de Crimpilaris Rendből való személy Katona Jurisdictio alatt vagyon;

Rátz uram pedig igaz immunis Ember Régi Eleitől fogva, szép tanultságú, jó Conceptusu tiszta és serény pennája ifju Ember; de nem olyan, hogy valamit vadásszon a maga élémenetelére, igen modestus lévén. Én azt elgondolván, hogy ámbár vóllásunkon való két Adessorok vannak itten, de az Officialisok sok időtől fogva tsak más Vallásuak; azonban Rátz uramnak igaz erre elégséges érdeme vagyon, Bölöni pedig a népes Unitaria Ecclesia között, kitsi Ecclesiánknak elei között buzgó s hasznos Férjfiú, holott unitarius Atya nemzette (Reformata szülte) bátorkodom Excdnak alázatosan könyörögni, hogy Bétsben Kegyelmed kezein fordulván meg ez a dolog, méltóztassék ennek a jó ifjú Férjfiúnak számára a nótáriusságot megszerezni. Továbbá magamat kegyelmébe ajánlván, vagyok mély tisztelettel Excellentiádnak

igen méltatlan alázatos szolgája

Benkő József

köpetzi fungens Pap.

Közép-Ajtai házamnál rozsosz író szerszámmal 1795 25 Aug.

(*Maros-Vásárhelyi bibliothéka kéziratára »Ep. Eruditorum« c. gyűjteményből.*)

Közli: GULYÁS KÁROLY.

ADALEK BENKŐ JÓZSEF ÉLETÉHEZ.

A sok csalódás, a mely a tudós középjaitai ref. papot élete folyásában érte, nagy keserűséggel töltötte el lelkét. Evvel magyarázza Benkő kitűnő életírója, Mikó Imre is azt a félreútat, a melyre Benkő öreg korában lépett.¹ Szánalomraméltó, utolsó éveiről élénken szól *L. J. Marienburg*-nak egy levele, a ki Benkőnek néhány kéziratát az utókor-nak megmentette. E kéziratok — jobbára töredékek — a Nemz. Múzeum könyvtárában vannak, egybekötve s a következő jelzéssel ellátva: 489. *Quart. Lat. Josephi Benkő Collectanea Historica*² *MMSS. Autograph*. A kötetben van Marienburg levele is:

»Anmerkung. Alles dasjenige, was von dem, oben mit: *Collectanea histor.* a Jos. Benkő bezeichneter Blatte an folgt, sind *eigenhändig* geschriebene Bruchstücke des merkwürdigen, bedauernswürdigen Siebenbürgischen Gelehrten u. Schriftstellers, Joseph Benkő, welche ich erhielt, nachdem ich den jetzigen Hrn. Pfarrer in Közép-Aita, wo Benkő in elendsten Zustande lebt, ersuchte, doch einem Augenblick abzupassen, wo der erbarmenswürdigste Mann nicht betrunken wäre, und ihn über eins u. das andere in Siebenbürgisch-historischer u. geographischer Rück-

¹ Benkő József élete és munkái. Irta gróf Mikó Imre. Pest, 1867.

² A *Historica* jelzés hibás, mert a gyűjteményben Benkőnek néhány botanikai jegyzete is van a következő növényekről: *Egérfark fű. Kurva virág. Lenlevelű fű. Kenő fű. Spinátz. Isóp. Szegfű Virágok. Sarlólevelű Petreselyem. Vad petreselyem.*